

<https://pro.ing.dk/wastetech/artikel/hvem-skal-fixe-vaskemaskiner-i-fremtiden-landets-sidste-reparationsuddannelse>

Hvem skal fixe vaskemaskiner i fremtiden? Landets sidste reparationsuddannelse lukker

Elektronikaffald 30. marts kl. 06:00¹

I fremtiden kan det blive sværere at finde medarbejdere med kompetencer til at fixe hårde hvidevarer. Det sidste offentlige uddannelsesstilbud med fokus på reparation lukker nemlig. Illustration: ARC.

Brancheforening kalder det »rigtig ærgerligt« at den eneste danske uddannelsesmulighed for reparatører lukker, men Den Jyske Håndværkerskole forsvarende beslutningen. Der var simpelthen ikke kursister nok til, at det var økonomisk eller fagligt forsvarligt, forklarer skolens direktør.

Simon Freiesleben

Redaktør, WasteTech

Det virker umiddelbart paradoksalt. Alt imens EU-systemet arbejder på de nye Eco Design-regler, der skal sikre og udvide forbrugernes ret til reparation i fremtiden, så bliver muligheden for at tilegne sig reparationskompetencer i Danmark fremover markant ringere.

Den Jyske Håndværkerskole lukker nemlig det såkaldte modul 2.12, der over de seneste år har været det eneste offentlige tilbud om efter- og videreuddannelse til reparationsbranchen. Her kunne man tilegne sig viden om og færdighederne til at reparere hårde hvidevarer.

Beslutningen om at lukke hvidevare-kurset ærgrer og bekymrer Henrik Egede, der er direktør i Applia Danmark, brancheforeningen for producenter og importører af elektriske husholdningsapparater.

»Det er rigtigt ærgerligt at den eneste danske efteruddannelse for reparatører nu lukker. Vi har gjort en indsats for at modernisere uddannelsen med nyt udstyr og et nyt eksamensmodul, og så ender skolen desværre med at lukket faget,« siger Henrik Egede og fortsætter med at kalde lukningen for »ude af takt med tiden«:

»Politisk er der ønsker om længere produktlevetid og flere jobs i reparation og forberedelse til genbrug af hvidevarer. Den danske regering vil også gerne uddanne flere til praktiske jobs. Mon ikke vi kan finde en løsning, der sikrer fortsat efteruddannelse?«

Ifølge Jesper Kofoed Petersen, direktør ved Den Jyske Håndværkerskole, er skolen bekendt med, at brancheforeningen gerne ville have bevaret kurset. Men det har bare ikke ændret ved virkeligheden, som er, at der har været flere tomme pladser på kurset, end hvad godt var:

»De her kurser var en kæmpe ting for 20 år siden, hvor vi altid havde fyldte hold. Men det er bare blevet mindre og mindre med årene indtil vi til sidst knap nok kunne holde ét modul kørende med kursister. Det er bare blevet rigtig svært, desværre.«

Tiderne har ændret sig

Jesper Kofoed Petersen fortæller, at det ikke har været en nem eller forhastet beslutning at lukke skolens sidste reparationskursus. Især fordi det stigende fokus på retten til reparation i EU har givet forhåbninger om, at udviklingen ville vende.

»Men det har ikke ændret noget endnu og det er jo ganske enkelt et problem at have et kursus, hvor der ikke kommer nogen. Det gør det svært for vores undervisere at holde sig fagligt opdateret og det er simpelthen ikke økonomisk ansvarligt,« fortæller skoledirektøren.

Det er mange år siden, at Jesper Kofoed Petersen selv arbejdede som elektriker og havde direkte kontakt med kunderne, men ud fra det han hører fra kolleger i branchen, så er der »desværre« en tendens til, at der laves færre og færre reparationer i dag.

Når det sker i dag, så er det sjældnere og sjældnere den lokale elinstallatør, der kører ud og fixer den defekte vaskemaskine. I stedet er der producenter som eksempelvis Miele, der sender deres egne teknikere ud for at servicere kundernes produkter. Det betyder, at reparationsfærdigheder i dag er en uddøende kunst.

»For tyve år siden kørte vi mange forskellige kurser. Der var vel en fem eller seks forskellige kurser med fokus på komfurer, vaskemaskiner, mikroovne og andre produkter, som kørte skiftevist. Men der er sket to ting siden da,« svarer Jesper Kofoed Petersen og fortsætter:

SPONSERET INDHOLD

Ny 7-akset robot-IP løfter automation til nyt niveau: Her er specifikationerne

Automation

»For det første er en del reparationer blevet centraliseret ude hos producenterne, som eksempelvis Miele gør det. Men den største grund er formentlig, at det er svært at finde økonomi i at få en reparatør ud i dag, når man bare kan købe nyt. Det er hvad jeg hører.«

Derfor har sammensætningen af kursister på reparationskurset også ændret sig over de seneste år. Når det endeligt er lykkedes at samle et større hold, så har det ifølge Jesper Kofoed Petersen typisk været fordi, at en større boligforening har sendt et hold pedeller ud for at lære de mest basale færdigheder. Men det er ikke som før i tiden, hvor det var attraktivt for den lokale elinstallatør at have et par folk ansat, som kunne tage ud og foretage reparationer.

»Det kan jo være, at det ændrer sig med det her EU-krav om, at produkter skal kunne repareres. Vi har bare ikke set effekten af det endnu,« siger Jesper Kofoed Petersen.

Markedet findes stadig lidt endnu

En af dem der har fulgt udviklingen på markedet for reparationer tæt er Sten Schroll, der er salgschef ved ASWO, som er den største grossist inden for reservedele i Danmark. Også han ærgrer sig over, at Den Jyske Håndværkerskole har lukket det sidste kursus i landet, som uddanner reparatører til hårde hvidevarer.

»Vi har i mange år kunne mærke, at antallet af reparationer er gået tilbage. Der bliver ikke brugt så mange reservedele uden for garantiperioden længere – og der er da ikke tvivl om, at det her er et skridt i den gale retning,« siger han og fortsætter:

»Jeg kan da huske fra dengang for mange år siden, hvor jeg selv var nyuddannet elektriker, at jeg ikke bare kunne gå ud og reparere hvidevarer. Det krævede, at jeg enten tog på efteruddannelse eller kom ud til en mester, der kunne lære mig det. Og det er jo stadig tilfældet i dag.«

Som WasteTech tidligere har afdækket, så smides der hvert år store mængder hårde hvidevarer ud på landets genbrugspladser, som kunne have været genbrugt med ganske få reparationer. Men Sten Schroll påpeger, at hvis ingen længere uddannes i at kunne reparere, så lukker man også muligheden for at give den slags maskiner en kærlig hånd, så de kan sendes ud på markedet igen.

Ifølge Den Jyske Håndværkerskole skyldes lukningen, at der ikke længere var interesse for kurset. Derfor gav det hverken økonomisk eller fagligt mening at blive ved med at afholde det. Er det ikke en valid begrundelse?

»Nu gæsteunderviste jeg på kurset sidste år – et af de sidste, der blev afholdt. Det var da mit indtryk, at de var rimelig tilfredse med indholdet af kurset. Men jeg kan forstå på Henrik Egede fra Applia, at de vil forsøge at gå den politiske vej for at finde en løsning på det her,« svarer Sten Schroll og fortsætter:

»Selvom det er blevet mindre, så findes der altså stadig et marked for reparationer. Vi har da en del kunder, som lever af at køre ud og reparere hvidevarer hos kunderne. Men de er måske ved at være oppe i en alder, hvor de snart begynder at søge på pension – så vi får jo et behov for at uddanne nye på sigt.«

Hvad skal der ske i fremtiden?

Det store spørgsmål er så, om EU's nye Eco Design-direktiv og retten til reparation ender med at blive den redningskran, som reparationsbranchen sukker efter? Sten Schroll har dog »meget svært« ved at tyde, om udviklingen går i den retning.

»Det er som om, at der – i hvert fald i teorien – er en politisk vilje til det her, men det skal jo omsættes til noget praktisk. Det handler også om oplysning, for det er som om, at forbrugerne har den opfattelse, at de lige så godt kan købe nyt fremfor at reparere deres gamle produkter,« fortæller han.

»Det ville jo være bedre for alle, hvis slutbrugerne skaffede sig nogle bedre produkter og fik dem repareret en til to gange i løbet af deres levetid. Det ville være ønskescenariet.«

Jesper Kofoed Petersen forholder sig også skeptisk afventende i forhold til, hvorvidt EU's fokus på området vil føre til en renæssance for uddannede reparatører.

Det er jo lidt pudsigt, at man taler mere og mere om retten til reparation, men at interessen for at tilegne sig kompetencerne til at reparere samtidig er svundet helt ind. Hvordan ser du fremtiden udvikle sig? Skal producenterne tage mere aktivt ansvar for levetidsforlængelser eller skal man som forbruger vænne sig til at lave flere hverdagsreparationer?

»Jeg tror mere på det førstnævnte end det sidste. Det handler vel om, at vi skal væk fra brug-og-smid-væk kulturen og købe nogle ordentlige maskiner, som det faktisk kan betale sig at reparere selvom det ikke er det nyeste skrig,« svarer Jesper Kofoed Petersen og fortsætter:

»Det ville være for farligt at bede den individuelle forbruger om selv at tage sig af reparationerne derhjemme. Nej, puha – med 400 volt og vand i sådan en vaskemaskine, så kan vi ikke have det. Så tror jeg mere på de her reparationscaféer, hvor der er nogle individer med kompetencerne i orden, der kan hjælpe under ordnede forhold.«